

In eenre stilre waghen (golf)
Comet ons dat schip aan lant.
Het brenghet ons rike gaven,
Een soon is ons ghesant.
Mocht ic dat kindekijn cussen
Voor siner roder mont,
Des mochte mi wael ghelusten,
Van sonden werdic ghesont!

Van alle schilderstukken, die Lucas, de schilder van Maria en het Kindeke tot onderwerp hebben, is dat van Rogier van der Weijden (1400 tot 1464) zeker wel het meest belangrijke. Het berust in de Pinakothek te München. De groote tijdgenoot van Jan van Eyck is de vertolker van de innigste mystiek. Hij is de verteller, opgaand in de vreugde en het leed zijner figuren. Harmonisch is de opzet van zijn schilderijen. Lijn en kleur zijn meesterlijk behandeld, doch een stille droefheid gaat uit van zijn madonna's. C. Busken Huet heeft eens gezegd van het werk der 15 d'eeuwsche Vlamingen: „Nooit drukte schilderwerk het begrip van vroomheid nauwkeuriger of vollediger uit. Geen litteratuur was ooit oorspronkelijker dan dit schilderwerk”.

Het samengaan van mystiek en van werkelijkheid is weer heel sterk in den Lucas, teekenend de H. Maagd en het Kindeke, van dezen schilder. (Afb. 3).

Een stuk, dat wel een groote gelijkenis vertoont met den Lucas van Rogier van der Weijden, zoo zelfs, dat we aan een direkte navolging mogen denken, is dat van Dirk Bouts. (Afb. 4). Hij was de Haarlemmer (om 1415 tot 1475), die ondanks zijn werkzaamheid te Leuven, ondanks den invloed, die van de Vlaamsche school op hem uitging, zou blijven de meer Noordelijke kunstenaar van de ruime, doch gesloten achtergronden en van de natuurlijke lichtwerking in zijn stukken, waarin hij onze groote 17 d'eeuwers zou voorgaan. Zijn Lucas bevindt zich op Penrhyn Castle in Carnavon (Wales).

Van Raffaello Santi (1483 tot 1520) is eveneens een Lucas, doch waar deze zich bevindt, is mij niet bekend. (Afb. 5).

Rafaël werkte in zijn vaderstad Urbino, te Perugia en te Florence, tot dat hij in 1508 door Paus Julius II naar Rome werd geroepen, om daar in het pauselijk paleis, waar nog kort te voren de Borgia's op de schandelijkste wijze hadden huisgehouden, om daar, naar Prof. Brugmans verzekert, de zonden der kerk met zijn geniale schilderijen te bedekken.

Rafaël is de groote illustrator van heidendom en christendom. Hij was het, die de antieke en de christelijke wereld als 't ware zou weten te versmelten; die de renaissancebeginselen tot de grootste volkomenheid zou weten op te voeren.